

FETİHNAME-İ KIBRIS

Yrd. Doç. Dr. Numan KÜLEKÇİ*

Yrd. Doç. Dr. Turgut KARABEY**

Eskiden bütün İslam ve Türk devletlerinin yaptıkları savaşlarda elde ettikleri zafer sonunda zaptedilen yerler dolayısıyla komşu hükümdarlara, prens, şehzade ve valilere gönderdikleri mektuplara **fetihnâme** adı verilirdi.

Bu gelenek İslam dünyasında çok eskiden beri vardı. Osmanlı Devleti de bu İslam geleneğinin etkisi altında kalarak özellikle Hristiyan dünyası karşısında kazandığı başarılarını diğer İslam hükümdarlarına duyuruyordu.

Bu fetihnâmelerin yazılıp gönderilmesinin bir amacı da yanlış haberlere meydan vermemek, içerden ve dışardan saldırmak için fırsat bekleyenlerin umudunu kırmaktı.

Fetihnâmeler, genellikle elçi heyetleriyle ve değerli hediyelerle birlikte gönderilirdi. Düşmanlara karşı bir tehdit, dost hükümdarlara da bir müjde ve moral verme niteliği taşırdı. Bazen de kendisine dost olmayan bir devletin dostu olan hükümdara onu üzme için

* Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

** Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

gönderilirdi.

Fetihnâmeler, resmi ve resmi olmayan kimseler tarafından yazılabilir. Mesela: **İstanbul'un Feth'i Fatih Sultan Mehmet** tarafından **Molla Gürani**'ye yazdırılıp Mısır hükümdarına gönderilen resmi fetihnâmedir. **Nişancı Tacizâde Cafer Çelebi**'nin yazdığı **Mahrusa-i İstanbul Fetihnâmesi** de özel bir fetihnâmedir.

Fetihnâmeler savaşın tarihini anlattıkları için tarih ilmi bakımından önem taşırlar^{***}. Osmanlı fetihnameleri Türkçe, Arapça ve Farsça yazılırdı. Baş tarafları özellikle bir önsöz (mukaddime) niteliği taşırdı. Yerine göre âyet, hadis ve Arapça hikmetli cümlelerle süslenirdi. Metin kısmında olay yine sanatkarâne bir üslupla secili bir şekilde anlatılır, araya yer yer manzum parçalar sıkıştırılırdı. Sonunda genellikle olayın tarihi ebced hesabıyla manzum olarak verilirdi. Fetihnâmeler manzum-mensur karışımı edebî bir türdür. Bu tür üzerinde şimdiye kadar gerektiği kadar durulmamıştır. Biz bu sayıda **Şerifi**'nin yazdığı, bir nüshası İstanbul Üni. T.Y. 3851 numarada bulunan ve 28 yk olan **Fetihnâme-i Kıbrıs**'ın transkripsiyonlu metnini yayınladık. 16. yüzyılda yazılan bu eserin müellifi **Şerifi** hakkında bilgi bulamadık. Bu eser resmi olmayan bir fetihnâmedir. Metnin değerlendirilmesini ve günümüz Türkçesine çevrilmiş şeklini önümüzdeki sayıda vereceğiz. Eser hakkında Agâh Sırrı Levend, Gazâvâtnâmeler ve Mihaloğlu Ali Bey'in Gazâvâtnâmesi (Ank. 1956, s.83) adlı eserinde bu yazmadan söz etmektedir.

^{***} Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih ve Deyimleri Sözlüğü, İst. 1993, c.1, s. 614-615.

بسم الله الرحمن الرحيم

Şerâyif-i leţâyif-i şükr-i bî-ḥad vezâyif-i nezâyif-i
ḥamd-i lâ-yü'ad ol ḥallâḳ-ı ḥalâyık u aḥlâḳ ve mu'tî vü
münfik u ḳâsımü'l-erzâḳ için olsun ki şücâ'-ı 2a
müslimîn ve ğuzât-ı dînüñ

¹وكان حقا علينا نصر من المؤمنين

şadâsı bedel-i cehûd-ı cihâdına sebîl

²وكذلك يخزي ال محسنين

edâsı selâṭîn ü zü'l-ictihâdına delîl olub merâtib-i
seniyye-i diniyye menâḳıb-ı ğuzât-ı seniyye ile nümâyân
vüfûr-ı beyze-i islâmıla neş'ât-ı İmân-ı raḥşân oldı ve
leţâyif-i şalavât-ı 2b cevâhır-i meknûn ol maẓhar-ı nidâ-ı
üzerine olsun ki

³الا ان حزب الله هم الغالبون

⁴لقد رببي الله عن المؤمنين

ile ümmetine bâ'ış-ı 'inâyet-i sübhân oldı.

صلوات الله عليه صلواه دائما وعلي اله و أصحابه في

⁵الصبح والمساء

ve vezâyif-i da'vât-ı zâkiyyât-ı ervâḥ-ı selâṭîn-i mâziye-i
'oşmâniyân

¹ Müminlere yardım etmek bize yaraşır. (Sûre 30/47)

² Biz işte böyle iyilik edenlere mükafat veririz. (Sûre 12/22)

³ Üstün gelecek olanlar şüphesiz Allah'ın tarafını tutanlardır. (Sûre 5/56)

⁴ Allah müminlerden hoşnut olmuştur. (Sûre 48/18)

⁵ Allah'ın daima salatı sabah akşam onun, ailesinin ve ashabının üzerine olsun.

3a için olsun ki müzâhir-i feth-i fettâh ve nizâm-ı âlem ü sebab-i işlâh olmuşlardır.

Beyt:

Şağ iken sâlikler olmuşdur tarîk-i vazıha
Hey müselmânlar okuñ 'Osmâniyâna fâtiha

Huşûsâ pâdişâh-ı âlem-penâh halifetu'llâh zıll-ı illah
hazret-i sultân-ı selâtin-i zemîn kuşb-ı âlem-i temkîn ve
müdebbir-i telvîn-i evâlim dîn-i metin a'nî sultân Selim
Hân bin Sultân Süleymân bin 3b Sultân Selim

7
آدم الله تعالى ايام دولته بلطفه العميم الي يوم
لاينفع مال ولا بنون الا من اتى الله بقلب سليم
لا زالت النصره عن طراز لوايه والعجز من لوازم
اعدائه مدالله ظلال جلاله الي يوم الساعة
و ساعت القيام لا زال من ان يكن كعبت الاقبال والا
عظام

Meşnevî:

Şâh-ı şer'-i nebevî hâfız-ı dîn 4a
Zıll-i Hağ pâdişeh-i rüy-ı zemîn

Bâsiṭ-i emn-i emân şâh-ı cihân
Mağhar-ı sırt-ı Süleymân-ı zemân

⁶ Allah onların cennetlerin en yücesinde derecelerini yükseltsin.

⁷ Allah onun devletini "Allah'a kalb-i selim ile gelenlerden başka ne mal ne de oğulların fayda vermeyeceği güne dek" (Sûre 26/88-89) geniş lutfuyla sürdürsün. Zafer onun sancağından ayrılmasın, acziyette düşmanlarını hiç bırakmasın. Allah onun kıyamet gününe kadar celalinin gölgesini uzatsın, yani onu saygın kılsın. Ve o kıyamet günü ikbal ve yüceliğın kabesi olsun.

Cebhesi nūr-ı hılâfette münîr
Şâhibü'r-râ'y şecâ'at-teşîr

Feth için eyleyli feth-i kelâm
Oldı küffâr ilinün işi temâm

İder ol şer'-i şerîfi ta'zîm
'Ömrini çoğ ide fettâh-ı 'âlim

Elhamdülillahi'l-melikü'l-'allâm şadrü'l-vüzerâ-i el-
'izâm u bedrül-küberâ-i el-fihâm 4b 'aķid-i mu'âkidü'd-
devletü'z-zâhire kâ'id-i maķâ'idü'l 'izzet-ül bâhire
mazhar-ı fazlu'llah ⁸يؤتیه من يشاء bedr-i şadr-ı
vezâret-i Muḥammed Paşâ ⁹يسر الله ما يريد ما يشاء
ḫâzretleri gibi vezir-i şâ'ibü't-tedbîrün zemân-ı
vezâretinde ve evân-ı şadâretinde berâyâ âsüde-ḫâl ve
re'âyâ müreffehü'l-aḫvâldur. Ḥuşuşâ ol cenâb-ı
merḫamet-me'âb ü şefaķat-iyâb eşḫâb-ı ensâba zahîr 5a
u erbâb-ı eḫsâba dest-gîr muḫibb-i meşâyih-i 'izâm ve
muḫiķķ-i suleḫâ-i kirâm u 'âlim-i mütteķi-i
müstahakķü'l-i'zâm dârü'l-Ḥak ḫâzret-i Sulṭân
Süleymân merḫûm ve mağfûruñ diyâr-ı aḫrete mü'eddi
olan sefer-i nuşret-zaferinde eylediği tedbîr-i umûr-ı
'asker-i zafer-fercâm ve şiyânet ü ḫimâyet-i beyze-i islâm
¹⁰الي يومنا هذا vüzerâ-i kirâmuñ ḫiçbirinden şâdir ve
nev'-i 5b beşer böyle firâset ü şecâ'ata kâdir olmamışdur.
Ve'l-ḫâşıl zebân-ı ḫâme-i beyân kemâl-i firâseti

⁸ Onu dilediğine bahşeder. (Süre 57/29)

⁹ Allah onun dilediğini kolaylaştırsın.

¹⁰ Bu günümüze kadar.

tahririnden kâşır ü beyân-ı hâme-i zebân ahvâl-i şecâ'ati
tahririnde mütekâşırdur).

Meşnevi:

Lem'â-i şem'î anuñ şer'î Muhammed nürdür
Dâver-i devr-i zemânuñ bende-i manzûrdur

Re'yi biñ re'ye bedel zât-ı şec'î kahramân
Erligi tedbîr olmuşdur pesend-i nükte-dân 6a

Fî-sebîl-illâh gazâya dâyim eyler himmeti
Şükr ider inşâfına dâyim Muhammed ümmeti

Dâyimâ olur du'â-i hayr-ı Sultâna sebep
Böyle 'adlile vezâret oldu halka fazl-ı Rab

Pâdişâh-ı ma'delet aşâr-ı min-leyl ü nehâr
Dâyimâ olsun serîr-i saltanatda pâyidâr

Sirden âmin disün bu virde Cibrîl-i Emîn
Müstehâb eyle du'âmı yâ ilâhel-'âlemîn

Çün ol hazret-i 6b cenâb-ı 'âlî
Câmi'-i cemî'ül-mekârim ve'l-me'âlî

Memûr ان الله يا مر بالعدل و الاحسان 11
umûr-ı münkirâtdan Kıbrûs'da bağı vü tuğyân müşâhede
ve meyân-ı ehl-i islâmıdan refinden külli mücâhede
mülâhaza idüp izâlesi kıble-i kabîle-i erbâb-ı hâcât ve

11 Allah adaleti ve iyiliği ...emreder. (Sûre 16/90)

ka'be-i t̄ayife-i eṣḥâb-ı murâdâtdur diyü ol menzil-i şıdk u ma'deletde vâriş-i 'Ömereyn merhûm Sultân Süleymân zamânında 7a manzûr u deyn idinmişdi. Elḥamdülillah 'ahde vefâya 'azîmet ü küffâra cefâya niyyet eyledi.

Beyt:

İt mürâdâtını yâ Rab ḥuşûle mevsûl
Felek el-fazl u lutfun u kemâlün u ḳabûl

bu rûşendür ki هذا الي يومنا هذا¹² gazâ mu'cizât-ı seyyidü'l-enâm ve 'âdât-ı abâ-i kirâm ve muktezayât-ı ecdâd-ı 'izâmlarıdır ve li-hazâ temhîd-i mebâdi-i metâlib-ı ra'ḳa vü teşyîd 7b mebâni-yi me'ârib-ı lâyıka bâbında bezl-i mechûd ve mücâhede-i ma'mûl u ma'hûd zuhûruna mazhar olmağa 'âmme-i müslimîne zarar olan cezîre-i mezkûre-i küffâr-ı ḥak-sâruñ birkaç ḥişâr-ı felek-üstüvârın fetḥ için الا ان حزب اشيطان هم الخاسرون¹³ diyü füccâr-ı bed-girdârın pây-mâl-ı mükedder-ül aḥvâl itmege iki vezir-i şâ'ibü't-tedbîr 8a aşaf-râ vü zât-ı 'âlisimât ile 'âlem-ârâlaruñ birisini sefâyin-i zafer-me'âşire şerver ve birisini ḥayyâl-i 'asâkir-i şecâ'at-te'şîre ser-asker eyledi zîrâ ol iki şîr-i ner ü şâhib-i nazarlaruñ birisi Cerbe nâm ḥişâr öninde cür'etler ile ârâste ve biri Konye nâm ḥişâr öninde şecâ'atler ile pîrâste iki merd-i merdân şecâ'at 8b ve şavletde Ḳahramân u Nerîmân'dur. Ve li-hazâ ol iki dilâver ile cünd-i zafer rehberi bu'den ve

¹² Bu günümüze kadar.

¹³ İyi bilin ki şeytanın yandaşları hep kayıptadırlar. (Sûre 58/19)

yaķinen انا فتحنا لك فتحا مبينا¹⁴diyü irsâl bu
sa'âdet-i 'uķbâya i'zâm u iclâl olunduķda
ان لله ملكا يسوق الاهل الي الاهل¹⁵muķtezâsınca
irâdât-ı Rabbânî ve meşiyet-i sübhânî ile Ķapudan 'Ali
Paşa-yı 'âdil u maķbulu'1-(9a) ħaşa'il enzâr-ı 'inâyet-i
pâdişâhl ile manzûr ve Ħazret-i Muştafâ Paşa ile ma'mûr
olmuş idi. ارفيق ثم الطريق¹⁶muķtezâsınca
murâfaķat ve muvâfaķat ile cânibeynden bâb-ı istihâre ve
üslûb-ı iştisâre meftûh olup
ليس الواجد كالفاقد والمتعسر كا لواجد¹⁷diyü
mâbeynlerinde olan ihlâş u ihtisâş maķbûl-i 'âm u ħâş
ve delîl-i ħayr-ı ħalâş 9b olmuşdur.

Meşnevi:

Revân oldı dülrân bezm-i rezme
Taĥassür çekdi dânalâr bu 'azme

Diyâr-ı 'azme varup şîr-i ner-vâr
Biri ķat ķat şecâ'at itdi izhâr

'Adüya tigin itdikçe ħavâle
Leb-â-leb semmile şundi piyâle

Şikâr ardınca pervâze açup per
Eĝer keşti şala mânend-i şehper

14 Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik. (Sûre 48/1)

15 Ehlini ehline sevkedен Allah'ın melekleri vardır.

16 Önce arkadaş, sonra yol.

17 Bulan kaybeden gibi değildir, çok da bir gibi değildir.

Uzatmaz keşti-i a'dayı bürrân
Kuş olsa 10a olamaz öninde perrân

Süleymân-ı zemân devrinde sâbık
Dilâverlikleriyle oldu fâyık

Biri yâğların çenginde zâhir
Hünerler itmede olmuşdı mâhir

Refîkı Muştafânun mu'cizâtı
'Adu andan nice bulsun necâtı

Şecâ'at bâbını başladı şerhe
Ten-i a'dayı kıldı şerha şerha

Gören ol merdi aındı (10b) **Kahramanı**
'Adüya virmedi qahrı amâni

Şeh-i şâhib-kırâna bundan aqdem
'Ubudiyetde kim vardur muqaddem

Virilmiş Hâkdan aña hüsn-i tedbîr
Vücudına müsaqqar tîr ü şemşîr

İki hoş-râyı kıldı Hâk murâfık
Şecâ'atda şehâvetde muvâfık

Bir olmuş şanki iki şîr-i nerdür
İki kâmil iki 'âli-nazardur

Çünkü muktezâ-yı meşîyyet-i (11a) subhânî ve iktizâ-yı imtisâl o evâmir-i Hâkânî birle her keşti-yi zafer-rehber şayd u şikâr ardınca süzülür şehper gibi bâl per açup gündüz yanlarınca güneş-i zer hümâ-yı surh-ı vâlâ-per gibi püyân ve fülk-i sîm-i hilâle şeb-i siyâh-atlas bâdbân olup ¹⁸ بعد الليالي والايام donanma-i hümâyûn-ı pâdişâh-ı islâm (11b) maħall-i maķşûda vuşûl u ‘azmleri huşûle mevşûl olup enfâs-ı subh-gâh zemîn ü zemânı mu‘aţtar ve âşâr-ı pertevle kevn ü mekânı münevver kılduķda şadâ-yı top u tûfenginden deryâ-yı bigerân güm güm gümleyüp ve ğavğâyî-âşûb-ı cenginden zemîn ü zemân inleyüp ed‘iye-i cünd du‘â ile elviye-i cünd-vegâ ser-efrâz-pervâz açup (12a) işbu şemâniye ve seb‘în ve tis‘a-ınie (978) yılında mübârek sefer-i muzafferûn evvelinde ‘asker-i zafer-rehber deryâ-yı bigerân gibi revân olduķda düşmenhâ-yı berri bahri aldı. Cümlemiz emvâc-i bahr-ı süyûf ile ğark oldu diyü nicesi cân acisiyle hişâra ve nicesi başın alup kuhsâra kaçdı.

Mesneşi:

Zâhir olup muktezâ-yı emr-i Hayy-ı zü'l-celâl
‘Asker-i nuşret-zafer cûş eyledi derya mişâl

Bahri zeyn itdi sefâyın giydi aķ her bâdbân
Gösterür gülgün kürekler hûn-ı a‘dâdan nişân

Zer hümâyâ sürh-i vâlâ eyleyüp gün perr ü bâl
Fülk-i sîme bâdbân itdi siyâh atlas hilâl

¹⁸ Uzun bir süre sonra.

Cünd-i islâmı görüp küffara kâr oldu firâr
Bahrı şân ağıtdı berre pâdişâh-ı kâmkâr

Çün gurre-i ğarrâ-yı (13a) sabâh turra-i pertev ile muṭarrâ-yı revâḥdan hüveydâ ve envâr-ı aşâr ‘arz-ı semavât u arza münteşir-i ziyâ olup guzât-ı dîne nesîm-i seher tenessüm ve bu feth-i mübîne cemâl-i ‘âlem tebessüm idüp ṭabl u kûs-ı sultânî gûş-ı zemîni pür-tanîn itdi. Âvâz-ı surnâ ve ceng ü harb nice fersah yere yetdi. Bu feth-i bî-naẓîrûn biñde biri yazılmaz cem‘ olursa biñ debîri (13b) ve'l-ḥâşıl ser-‘asker-i ‘âli-himmet u Nerimân-heybet ve Kâhramân-şavlet.

19 القصاب لا يبالي بكثرة الغنم وان كثر

diyü mânend-i şîr-i ner ‘askere rehber-i ḥisâr olup Lefkose nâm ḥişârı ya‘ni ḥaşmı miyânında almağı ihtiyâr itdükde ol ḥışna ḥavâle olan müdâfi‘ ve feyz-i feyyâz-ı vâsi‘ ile guzât-ı sa‘âdet- (14a) makrûn وان جندنا لهم الغالبون²⁰şadâsını gerdüne peyveste²¹وويل للكافرين من عذاب شديد

küffâr-ı dil-ḥaste idüp dūd-ı siyâh-ı ‘uşşâk gibi hevâyi topları âsmâna ağdurdılar. şavâik-i aşûbla başlarına tolular yağdurdılar. Ya‘ni ol kal‘a-i Ḥayber-mişâlûn ‘Ali-vâr kapusın kôparmağa ve ṭarrâk-ı top-ı mancınığ ile zelzele‘-i kıyâmeti üstlerine kôparmağa ‘âkıbet Muşafâ Paşa‘yı merd-i merdân te‘şîr-i şecâ‘at Sultân Selim Han istimâlet ü ricâl-i müctehidîn-i sidre mekâna ‘aleyh-i ‘avni‘l-meliki‘l mennân cevher-i hidâyet gösterüp

19 Kasap koyunun çokluğuna önem vermez. Kordan odun çok olsa da. (Atasözü).

20 Bizim ordumuz şüphesiz üstün gelecektir. (Sûre 37/173)

21 Şiddetli azaptan dolayı kafirlerin vay haline! (Sûre 14/2)

beşâret-i büşrâ-yı dil-firîb²² نصر من الله وفتح قريب
olup bi-‘avni-llahi'l melikü'l aḥad
23 وبيشر المؤمنين يا محمد
müslimîne (15a) şafâ vü eḳâlîme-i islâma bûy-ı vefâ
yetişdi.

تعجز عن تحرير وصفه بيان الافهام ولو ان ما في
24 الارض من شجرة اقلام

Meşnevi:

Mu‘cizât-ı Muştafâ idüp güneş gibi zühür
Hâsıl oldu ehl-i islâma nice dürlü sürür

Ser-te-ser irüp meşâm-ı ‘âleme bûy-ı vefâ
Gûş u hûş-ı müslimîne bu nidâ virdi şafâ

Yazılıp نصر من الله²⁵ ile hoş nâme yine (15b)
Hamd-i lillah nuşret oldu ehl-i islâma yine çünki ol
nâkil-i

كنت نبيا و ادم بين الماء والطين و قايل قطرت في
26 فمي علمت بها علم الاولين والآخرين
müstecmi‘-i fezâyil

27 وما ارسلناك الا رحمة للعالمين

22 Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. (Sûre 61/13)

23 Ey Muhammed! "Müminleri müjdele". (Sûre 61/13)

24 Onun vasıflarını kaleme almaktan anlatma yeteneği aciz kalır. "Yeryüzündeki ağaçlar kalem" (Sûre 31/27) bile olsa.

25 Allah'tan yardım. (Sûre 61/13)

26 Ben peygamber iken Hz. Adem çamur ve su arasında idi. Bu sözün de söyleyicisi ağızıma bir damla su damlattı da öncekilerin ve sonrakilerin ilimlerini öğrendim. (Hadis-i Kutsi)

27 Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik. (Sûre 21/107)

lem‘a-i raḥṣān-ı nūr-ı pāk maḥzar-ı

لولاك لولاك لما خلقت الاهلاک²⁸ hādi's-sübül ü

sultānür-rüsül ḥazretlerinün maḡārib (16a) ve meṣārıkda evāmır-i şerīfesini icrā ve şerāyī‘-i laṭīfesini hüveydā ve leyālī ve eyyāmını mihr ü māh tıḡ ü tırile rüşen u ziyā iden selāṭīn-i ‘azīmetü‘ş-şān ve selāṭīn-i āl-i ‘Osmān fütühātın tecdīd ve ihyā itmege şadākat-ı ‘atıkiyyei ve ‘adālet-i Ömeriyyei zāhir u nezāhat-i ‘Osmāniyyei ve velāyet-i ‘ulviyyei bāhir idüp ḥazret-i pādīşāh-ı ‘ālī-maḡām ve hümām bin-hümām (16b) ‘asākır-i islām irsāl itdükde bu fetḥe ser-‘askeri ḥazret-i pāşā

وذلك فضل الله يؤتیه من یشاء²⁹ ğuzāt-ı müslimīn

ehl-i sünne السیوف مفاتیح الجنة³⁰ diyüp iki sāhib-

ķırān-ı dilr ü merd-i meydān şā‘ibü‘t-tekbīr ra‘yle bu ğazā-yı ekberde rü‘us-ı küffāra taşlar yaḡdırılup ķulüb-ı bed-kirdāra dāḡlar başıldı. Ya‘ni ol dilāverlerün (17a) kılıçları ‘arşa aşıldı. Birsı mā-teḡaddemden berde mefḥār-i ‘Osmāniyānım bende-i maḡbūli ve birisi baırda kılıcın şalar ķolı olduḡınca şecā‘at ve istikāmetleri iki şāhid-i ‘ādil ma‘nada hezār şühūd-ı ‘adüvle mu‘ādil olduḡda nişān-ı tevkī‘-i din sa‘ādet-maḡrūn

الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون³¹

ve imtinān-ı (17b) tevkī‘ bi‘ayn-i ‘ināyet meşḥūn

²⁸ Sen olmasaydın, sen olmasaydın alemleri yaratmazdım. (Hadis-i Kutsi)

²⁹ Bu Allah‘ın dilediğine verdiḡi iutfudur. (Sûre 5/54)

³⁰ Kılıçlar cennetin anahtarlarıdır. (Hadis)

³¹ Bilişiniz ki, Allah‘ın dostlarına korku yoktur; onlar üzülmecekler de. (Sûre 10/62)

32 ولا تحسبن الذين قتلوا في سبيل الله امواتا

بل احياء عند ربهم يرزقون

olup ‘azl̄mkār u zār-ı a‘dānuñ kārı zār olduḡda
mücāhidin menāzil-i reff‘alarımıza evzāḡ nuşūş 33

ان الله يحب الذين يقاتلون في سبيله صفا كما نهم

بنیان مرصوص

dur diyü cüyüş-ı cevşen-püş hüçüm u (18a) ḡurüş ve
telāṡum-ı baḡr gibi cüş idüp ya‘ni guzāt-ı dīn vācib-ül
iḡbāl himmetü'r-ricāl teḡaṡṡu‘-ul cibāl diyü yer yer taş u
ṡopraḡdan nice fülk-i cebel mişāl yigup ol mu‘azzama-i
kılā‘-ı rub‘-ı meskūn ve u‘cūbe-i çarḡ-ı buḡalemün
fethinde serdār-ı bahādırān-ı sipāḡ

34 وما النصر الا من عند الله

diyü küffārı zīr ü zeber ve ḡişārı ḡāke berāber itdürmeḡe
(18b) himem-i pādişāḡ-ı islām ve ihtimām-ı ‘asker-i
zafer-fercām ile ‘ırz u vekārın evc-i Süreyyā’ya ḡarın
olmaḡ muḡarrer oldı.

Meşnevi:

Himmetden oldı şāḡm bād-ı zafer vezīre

Devlet dıraḡtı üzre feth oldı ber-reside

Eşcār-ı şevket üzre ber döndi āfitāba

Leylī zaferde berki fer virdi māḡ-ı tāba

32 Allah yolunda öldürülenleri sakın ölü sanmayın. Bilakis onlar diridirler; Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar. (Süre 3/169)

33 Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever. (Süre 61/3).

34 Yardım yalnız tarafındandır. (Süre 8/10).

Şâhân-ı ‘âlem ey şeh reşk itdi bu gâzâya

Ruhâniyân irişdi bu fethile şafâya

(19a) Nâgâh bir gün âfitâb-ı ‘âlem-tâb keşti-i islâm-ı zafer-meâb gibi şubh-ı şâdıkı mânend-i bâdbân ve her târ-ı şu‘â‘ını çârmihlerden nişân gösterüp yed-i kudretle mühre-i mâh cilâ-i şafha-i şubhgâh olup güneş hayt-ı zerrinle mıştar çarlı eţrâfına bârekallah zer çeküp tevekkül-i Rabb-ül ‘âlemîn taştîr ü tevessül şeff‘-ül müznibîn (19b) tahtîr buyurulup feth-i zafer ricâsında

انك قادر علي ذلك³⁵ve tahlîl ve tevhîd edâsında
ليس في الملك غيرك مالك³⁶ diyü zıll-ı ilah-ı müste‘ân
ya‘ni pâdişâh-ı ma‘delet-‘unvân vezîr-i şâlişine istimâlet
ve cezîre-i mezkûruñ eţrâfını şıyânet birle sefâyin-i
islâma müdâvere ve a‘dâ-yı ‘adem kıran-ı muhâşara
buyurup küffâruñ ‘asker getürmesi (20a) ihbârı
ان هذا لا افك مبین³⁷hidâyeti ile mekzûb u ‘inâyet
ان الله لا يهدي كيدي الخائنين³⁸ ile a‘dâ-yı dîn
mağlûbdur diyü buyurulduğda elhamdulillah niyyet-i
‘azm-i küffâr-ı la‘în ابدان فيها³⁹fehvasınca
سيجعل لهم الرحمن ودا⁴⁰mesdûd u guzât mâbeyninde
muqtezâsınca meveddet-i memdûd olup a‘dâ-ya
اولئك هم الخاسرون⁴¹

³⁵ Sen bu işe kadirsin.

³⁶ Mülke senden gayri malik yoktur.

³⁷ (Sûre 24/

³⁸ Allah'ın hainlerin hilesini başarıya ulaştırmayacağını...
(Sûre 12/52).

³⁹ Bu ancak (Muhammed'in uydurmasından ibarettir. (Sûre 25/4).

⁴⁰ Allah onlar için (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır.(Sûre 19/96).

⁴¹ İşte bunlar zarara uğrayanlardır. (Sûre

ma'nāsınca husrân u hayret

وما لهم من الله من ولي ولا نصير⁴²

müsted'āsınca (20b) kürbet-i firqat taqdîr-i kâdir ile muqadder ve bil-cümle küffârûñ hâlleri mükedder oldı.

Beyt:

Mihr ü mâh ile virdi şafha-i çarha cilâ

Mihr çekdi hayt-ı zerrîn ile mıstar guyıyâ

Nâme-i çarhuñ idüp ser-nâmesini zer-nişân

Pâdişâh-ı heft-kışver nâmına çekdi nişân

Mefhar-ı'Osmaniyan ya'ni Selim Hân-ı zemân

Nür-ı 'adli pertev ile rüşen olmağa cihân

(21a) Külke nür-ı 'adlile ol hükme 'unvân eyledi

Kıbrısun etrafinun keştine fermân eyledi

Emr-i hünkârı verir şâlişi güş eyleyüp

Cân ve baş üzre diyü deryâ gibi cüş eyleyüp

Çevresin aldı sefâyin nitelim baır-ı 'amîk

Herbırsi eyledi نصر من الله⁴³ reflik

Elhamdülillah mübârek rebî'ül-ahtırün sekizinci günü yevmü's-şebtdür. Devlet-i pâdişâh-ı islâm nümâyân Lefkose (21b) tam hişârı hâk ile yeksân olup guzât-ı

⁴² Allah tarafından onlara ne bir dost vardır ne de bir yardımcı. (Sûre

⁴³ Allah'tan yardım. (Sûre 61/13)

h n-ef an elinde her tiĝ tiĝ-i surh u  ara baŐlu mel unlar
s rh-ser  oprak başlarına z r   zeber oldular.

Meşnevi:

Bu gaz nı m b rek eyleye H k
Ő hlar reşk ider bu a el-h k

 Avn-i H kla bu feth-i z b ya
Oldı tiĝ   teberle p r ye

Kıbrısa  azm edince z ll-ı ilah
Oldı  avn-ı H d  bi-fazl-ı il h

 ünkü bi-fazl-ill h Rabb-ul  alem n z ll-ı ilah-ı
p diŐ h-ı d n Sult n-ı sel tin-i r y-ı zem n
h zretlerin n bu gaz -yı ser-firazları ya ni bu cih d-ı
m mt zları ile erv h-ı esl fa env  -ı Őaf  ve eŐn f-ı
ruh niy na b y-ı vef  yetişdi.

Meşnevi:

Tuĝlar Keyv n'a efl ke yetişdi her  alem
H k-ı r h itdi Z h l a d  demini dembedem

Hamdilillah devlet nde ey Şeh-i Ő hib-kır n
Mazhar-ı feth-i il h  oldı  asker n gah n

Bu r Őend r ki sa adetl  p diŐ hımızun z t-ı
Őec leri c mi -i erb b-ı  av rif u l mi -i  fithab-ı
ma arifd r ki hem-dem-i h Őları cel l eŐerden m eŐŐire
istidl l gibi olup ol  b-ı r y-ı beŐere-i ehl-i yak n ma arif
u kem l t-ı hem-niŐ n ile (23a) eh li-yi  aleme h ner-

güyâ mü'eşşirden eşer göstermişdür. el-ḥak ol elif-i istikâmetle lâyıḳ-ı iclâl olan mîr-i celâl-i hoş-ḥuşâluñ reşehât-ı kaṭarât-ı gamâm-ı aklâm-ı dürer-bâri vü nefehât-ı nesimât-ı esrâr-ı kelâm-ı ber-intizâm 'anber-nişârl ile gülşen-i 'avârif-i inşâ maḥzarumuz hüner ü fenn-i ma'ârif-i dil-güşâ münevver ve mu'aṭṭardur.

Meşnevi:

Destine alsa kalem la'l-i Bedaḥşân yağdurur
Dür içün deryâlara bârân-ı nisân yağdurur

(23b) Bir ser-âmed servdür 'irfânı mânend-i 'alem
Nola idinse muşâhib şâhib-i seyf ü kalem

Ḥazret-i sultân Selîm'ün maḥzar-ı 'irfândur
Pâdişâh-ı ma'delet-rüşen ma'ârif kânıdur

lâsiyemmâ ol 'âlim-i 'âlem 'irfân-ı Rabb-ül-ekrem ve envâ'-ı hüda beyân-ı علم الانسان مالم يعلم⁴⁴

a'nî emîr-i 'ilm-i taşavvuf mîr-i 'alem gülzâr-ı gülistân-ı reyâḥîn bâ'iş u ezhâr-ı bâgbân-ı besâtîn-i feşâḥat olduḡuna (24a) delîl ol cevâhir zevâhir u rengîn beyânî

المرجان⁴⁵ ve vaşf-ı şân-ı sa'âdet-nişânî

لم يطمثهن انس قبلهم ولا جان⁴⁶

olan ḥâmi-ül Ḥaremeynü's-şerîfeyn ve nûr-ı 'ayn-ı insân ve insân-ı 'ayn u ḥâfız-ı bilâd rûy-ı zemîn u pâdişâh-ı kâmrân-ı dîn ḥazretlerinin 'ilm ü 'irfân u taḳvasına

⁴⁴ İnsana bilmediğini öğretti. (Sûre 96/5).

⁴⁵ Sanki onlar yakut ve mercandır. (Sûre 55/58).

⁴⁶ Bunlara onlardan önce ne bir insan ne bir cin dokunmuştur. (Sûre 55/74).

âyine ve celâl u cemâl (24b) ve ihsân-ı bî-hemtâsına gencine olmuştur.

Beyt:

Doğrulur şaffında ‘unvân eyleyüp nâmın kalem
Dergeh-i şehde ser-efrâz oldı mânend-i ‘alem

ve sa‘âdetlü pâdişâhımızuñ meḥâsin-i zât-ı ‘âlî ve eḥâsin-i şıfat-ı müte‘âlleri ‘unvânında ve işbu fetḥ-i bî-naẓîrûñ târiḥi beyânında bir kaşide ile ihtitâm-ı kelâm ve du‘â-i ḥayr-ı pâdişâh-ı islâm edâ olundu.

Beyt: (25a)

⁴⁷مدح او گفتن نه شان هرکس است
نام او گفتن همین مدحش بس است

Kaşide:

Ey ferîdûn-saḫvet u ‘izzet-makarr Rüstem-vegâ
Vey hümâyûn-himmet u şaffet-nazar Hâtem-sehâ

Kollaruñ bağladı kullar Kıbrıs’ı itdi ḥişâr
Re’yile fetḥ oldı sūr oldı serve pişvâ

Ref olup âfâkuñ âfâtı cihân âsüdedür
Cevr devri ref idelden zâtuñ ey zill-ı Hudâ

Bu ğazâna reşk ider cümle selâtin-i cihân
Rehberüñ نصر من الله⁴⁸ ola ḥânım dâyimâ

⁴⁷ Onu methetmek herkesin şanı değildir.

Onun adını söylemek bile onu methetmek için yeterlidir.

⁴⁸ Yardım Allah'tan. (61/13).

(25b)Yüz ağardup kullaruñ küffāra oldı kara gün
Girdi gülgün cāmeye tiğün yūzi şuyına māh

Bu rezimde nefyin işbāt itdi tiğ illā ki tır
Kollayup kullaruñı atıldı düşmenden yaña

Ben taḥayyül eylerin ki gökde uça düşmenüñ
Tirüñ anı gökden uçurdur kaçan bulur rehā

Tiğ u tuğün mihr ü meh gibi cihāna fer virür
Biri yalıñ yüzli dilber birisi bir meh-lika (26a)

Nehr-i sâ'l yok deridüm nehr-i sâyil olmasa
Dergehünde luḫfunüñ emvāc ḥānum cā-be-cā

Müste'ār-ı ḥālîş oldı şu zülāl-i luḫfuña
Der-miyān damen-i peykdür ḫidmete bād-ı şabā

Āb-ı rüşen 'āleme ey mefḫar-ı 'Oşmāniyān
Bir ḫalefsin kim selef ruhini kıldıñ pūr-şafā

Gün gibi nıfatdasın lakin ziyāde pertevüñ
Āfitāb-ı devletüñ rüşen şehā şubḫ u mesā

İsterem zāt-i şerîfüñle 'adüña olsa yār (26b)
Saña bî-ḫad kadr u 'izzet düşmene derd ü belā

Oldı bu fetḫ-i mübārekde fütūḫāt-ı keşîr
Pādişāhum ⁹فضل بالله oldı tāriḫ-i gazā

⁹ Allah katında faziletli olur.

Hâmi-i şerf-i şerîf fahr-ı 'âlemsin bugün
Berğ-i tığün dâyim itsün şark u garbı pür-ziyâ

Bende-i ahkâr kuzâtundan Şerîfi rûz u şeb
Cân u dille izdiyâd-ı 'ömrüne eyler du'â

Nâr-ı kahruñ şem'-veş bağrın eritsün düşmenün
Tâ dem-i maşşer ola kandil-i kadrün rüşenâ (27a)

ol hazret-i zill-ı ilah u hallifetu'llah ve 'âlem-penâh
hazretlerinün 'alem-i şerîf-i 'âlem-ârâ ve cihân-
peymâlarına 'arz-ı hâl bende-i dâ'î-efgende oldur ki hâlâ
yevmi yüz otuz akçe ile Menzile kazâsından ma'zûl ve
evlâd-ı resûl dâ'îñiz merhûm ve mağfûrla Sultân
Süleymân 'aleyhi'rrahme ve'l gufrân dâmâdı ve eşdağ-ı
'ibâdı merhûm (27b) Rüstem Pâşâ

⁵⁰يسر الله في الجنة ما يشاء

bendeñizün imâmı merhûm Seyyid Muhammed du'â-
guyuñuzuñ oğlu bende-i güzîn sâbıkâ şeref-i selâtin-i
'izâm ve hâliyâ peder-i pādşâh-ı islâm olan hazret-i 'âli-
rütbetün evâmiri celîletül' iktidâr u ahkâm-ı cemîletül-
âşârları ile bir medrese ve yedi kazâda müderris ve kağı
olup Hazret-i Pâdişâh-ı islâm

⁵¹ابد الله احكامه الي يوم القيام

(28a) hazretlerinün şadaka-i 'aliyye ve 'inâyet-i
celiyyeleri ile Menzile kazâsına bir müddet kağı ve
munfaşıl olup devletlü ve sa'âdetlü pâdişâh

⁵⁰ Allah cenneti dilediğine kolaylaştırır.

⁵¹ Alah onun hükümlerini kıyamete kadar ebedi kulsın.

Ḥazretlerinüñ izdiyâd-ı ‘ömrleri du‘âsına evkât-ı ḥamsede
iştigâl ve اولوالامر منكم⁵² emrine imtişâl üzre yüz
⁵³مهد الله تعالي قواعد عزه و اقباله عمر مقاعد مجده و
اجلاله في دولة لا تضام و عزة لا ترام

Budur dâyim du‘âmız pâdişâhuñ

Ziyâde eylesün ‘ömrini Allah

Alınca Kıbrıs'ı evvel ğazâda

Didüm târihi fethe fazl-ı billâh

فضل بالله

۹۷۸-1570

⁵² Sizden olan idareciler.

⁵³ Allah onun şeref vesilelerini kolaylaştırsın ve hazırlatsın; makamındaki şeref ve yüceliğini de uzun ömürlü kılsın.